

# O PŘÍČINÁCH NEMOCÍ PODLE NÁZORŮ V 16. STOLETÍ

Podle obecně přijímaných názorů v 16. století bylo hlavní příčinou nemocí a smrti trestání lidí za hříchy. Jednak za prvotní hřích Adama a Evy, kteří trhali ovoce ze zakázaného stromu, dále pak za hříchy, které lidé spáchali během svého života „z ponuknutí ďábelského“. Za to pak Bůh „popuzen jsa k spravedlivému hněvu, rozličné bída a nemoci a trápení na lidi dopouštětí ráčí“.

Druhou skupinou příčin nemocí, poruch zdraví a smrti byly „influence nebeské těluom našim odporné a škodlivé“, protože nebeským tělesům „obzvláštní vlastnosti a moc od Boha dána jest“. Např. měsíc „nad vlhkostmi panuje“ a „z vlhkostí pak pocházejí nemoci a z nemocí smrt a zahynutí“.

Vedle těchto, v podstatě mystických příčin, existovaly další, jako „věci nám přirozené a přistvořené, pročez také vnitřní slovou, např. suchota, kteráž během věku k smrti vede.“ Druhá skupina pak se týkala vnějších věcí. „Některé jsou nepotřebné, bez nichž by se život obešel, ale když na nás nenadále připadají, těžce se jich uvarovati můžeme“. Sem patřila poranění a potlučení v bitvě, nebo kvůli nešťastné příhodě a utopení nebo otrávení jedem.

Poslední skupinu příčin nemocí tvořily „věci, které jsou potřebné, a bez nich bychom být nemohli, ale zdraví našeho těla kazí, ruší a hubí, když jich je nenáležitě a zle, více nežli potřeba používáme.“ „Jsou v moci a vo-

lení našem a jest jich šestero: 1. Živlové, povětrí, voda a oheň. 2. Pokrm a nápoj, aneb čehokoli ku potravě a živnosti těla našeho potřebujeme. 3. Hýbání a odpočinutí, jak celého těla, tak i jednoho každého oudu jeho. 4. Spaní a bdění. 5. Vyhnání nebo zadržení zbytečnosti v těle (pouštění žilou, počistění nebo stolice, dávení, moče pouštění, pocení, chlípnost těla etc.) 6. Náruživosti ducha a náhlé pohnutí mysli, jako bázeň nebo strach, hněv, zármutek, radost a což tomu podobného.“ „Těchto věcí když člověk náležitě, dobře a vhod užívá, udržují ho v dobrém způsobu a zdraví; ale když jich zle užívá, kazí a hubí zdraví jeho.“

V prezentovaném sdělení je ponecháno původní rozdělení příčin nemocí a smrti a ve srovnání s použitým literárním pramenem částečně upravená a zkrácená dikce. Pro úplnost dodejme, že knížka, z níž citujeme, poprvé vyšla za panování Rudolfa II.

*Regiment zdraví Henrycha Rankovia v překladu Adama Hubera z Risenbachu; Salernské verše o zachování dobrého zdraví Regiment sanitatis Salernitanum v překladu Daniela Adama z Veleslavína 1587. Moderní překlad Pavel Kucharský. Praha: Avicenum; 1982.*

- jsv -